

ВПЛИВ СТРУКТУРИ ВЛАСНОСТІ НА КОРПОРАТИВНЕ УПРАВЛІННЯ В МАШИНОБУДУВАННІ

© 2014 ДЄЄВА Н. Е., МИХАЙЛОВА Н. С.

УДК 332.012.324

Дєєва Н. Е., Михайлова Н. С. Вплив структури власності на корпоративне управління в машинобудуванні

У статті проаналізовано вплив структури власності на корпоративне управління в машинобудівній галузі промисловості України. З метою виявлення впливу структури корпоративної власності на корпоративне управління були використані загальнонаукові та спеціальні методи дослідження: метод критичного аналізу і узагальнення теоретичних досліджень, метод порівняння, статистичний метод. Аналіз машинобудівних підприємств підтвердив існування впливу структури корпоративної власності на корпоративне управління. Також виявлено, що машинобудівній галузі України притаманна концентрована структура власності, яка наділена такими рисами: обмеження прав міноритарних акціонерів щодо здійснення управління та контролю в акціонерному товаристві; наявність корпоративних конфліктів між мажоритарними і міноритарними акціонерами; наявність посиленого контролю з боку власників за менеджментом, що впливає на оперативність прийняття управлінських рішень; наймані керівники та працівники підприємства позбавлені можливості придбавати акції, у тому числі у вигляді премій чи заохочень; контролюючий власник зацікавлений в ефективній діяльності підприємства та намагається створити для цього необхідні умови. Наведені дослідження дали змогу встановити, що доля акцій, що належать найманому виконавчому органу, нижче в тих акціонерних товариствах, де вище концентрація власності. А також виявлено, що чим вище концентрація власності, тим вище ймовірність того, що власник буде входити до складу контролюючих органів.

Ключові слова: структура власності, концентрована структура власності, розпорошена структура власності, корпоративне управління, машинобудування, міноритарні акціонери, мажоритарні акціонери.

Табл.: 2. Бібл.: 11.

Дєєва Наталія Едуардівна – доктор економічних наук, професор, професор кафедри менеджменту і господарського права, Донецький національний технічний університет (вул. Артема, 58, Донецьк, 83001, Україна)

E-mail: dne@rambler.ru

Михайлова Наталія Сергіївна – головний юристконсульт, Центр законодавчих ініціатив при Донецькій обласній раді (бул. Пушкіна, 32, Донецьк, 83050, Україна)

E-mail: mikhailovans@mail.ru

УДК 332.012.324

Деева Н. Э., Михайлова Н. С. Влияние структуры собственности на корпоративное управление в машиностроении

В статье проанализировано влияние структуры собственности на корпоративное управление в машиностроительной отрасли промышленности Украины. С целью выявления влияния структуры корпоративной собственности на корпоративное управление были использованы общенаучные и специальные методы исследования: метод критического анализа и обобщения теоретических исследований, метод сравнения, статистический метод. Анализ машиностроительных предприятий подтвердил наличие влияния структуры корпоративной собственности на корпоративное управление. Также выявлено, что машиностроительная отрасль Украины характеризуется концентрированной структурой собственности, которая наделена такими чертами: ограничение прав міноритарных акционеров относительно осуществления управления и контроля в акционерном обществе; наличие корпоративных конфликтов между мажоритарными и міноритарными акционерами; наличие усиленного контроля со стороны собственников за менеджментом, что влияет на оперативность принятия управленческих решений; наемные управленцы и работники предприятия лишены возможности приобрести акции акционерного общества, в том числе в виде премий и поощрений; контролирующий собственник заинтересован в эффективной деятельности предприятия и пытается создать для этого необходимые условия. Приведенные исследования дали возможность установить, что доля акций, которая принадлежит наемному исполнительному органу, ниже в тех акционерных обществах, где выше концентрация собственности. А также выявлено, что чем выше концентрация собственности, тем выше вероятность того, что собственник будет входить в состав контролирующих органов.

Ключевые слова: структура собственности, концентрированная структура собственности, распыленная структура собственности, корпоративное управление, машиностроение, міноритарные акционеры, мажоритарные акционеры.

Табл.: 2. Библ.: 11.

Деева Наталья Эдуардовна – доктор экономических наук, профессор, профессор, кафедра менеджмента и хозяйственного права, Донецкий национальный технический университет (ул. Артема, 58, Донецк, 83001, Украина)

E-mail: dne@rambler.ru

Михайлова Наталья Сергеевна – главный юристконсульт, Центр законодательных инициатив при Донецком областном совете (бул. Пушкина, 32, Донецк, 83050, Украина)

E-mail: mikhailovans@mail.ru

UDC 332.012.324

Dyeyeva N. E., Mykhaylova N. S. Impact of the Ownership Structure on Corporate Management in Engineering

The article analyses impact of the ownership structure on corporate management in the engineering industry of Ukraine. In order to detect impact of the structure of corporate ownership on corporate management the article uses general scientific and special methods of study: method of critical analysis and generalisation of theoretical studies, comparison method and statistical method. Analysis of engineering enterprises confirmed availability of impact of the structure of corporate ownership on corporate management. The article also shows that the engineering industry of Ukraine is characterised with the concentrated ownership structure, which has the following features: restriction of rights of minority shareholders with respect to management and control in a joint stock company; availability of corporate conflicts between majority and minority shareholders; availability of intense control of owners over management, which influences efficiency of making managerial decisions; hired managers and enterprise employees have no possibility to acquire stock of a joint stock company including in the form of bonuses and incentives; the controlling owner is interested in efficient activity of the enterprise and tries to create necessary conditions for this. The conducted studies give a possibility to establish that a share of stock that belongs to a hired executive body is smaller in those joint stock companies in which concentration of ownership is higher. The article also shows that the higher ownership concentration the higher is the probability that the owner would be a part of controlling bodies.

Key words: ownership structure, concentrated ownership structure, sprayed ownership structure, corporate management, engineering, minority shareholders, majority shareholders.

Tabl.: 2. Bibl.: 11.

Dyeyeva Nataliya E. – Doctor of Science (Economics), Professor, Professor, Department of Management and Commercial Law, Donetsk National Technical University (vul. Artema, 58, Donetsk, 83001, Ukraine)

E-mail: dne@rambler.ru

Mykhaylova Nataliya S. – General Counsel, Centre legislative initiatives at the Donetsk regional council (bul. Pushkina, 32, Donetsk, 83050, Ukraine)

E-mail: mikhailovans@mail.ru

Виникнення корпоративної форми власності стало результатом масової приватизації 90-х років минулого століття. Однак необхідно згадати, що корпорації післяприватизаційного періоду характеризувалися розпорошеною власністю. Акції підприємств були розподілені між робітниками та управлінцями. Тобто, сформувалися типові корпорації, описані А. Берлом і Г. Мінзом у своїй праці «Сучасна корпорація та приватна власність» [1], коли відокремлюється володіння від контролю і управлінці не є підконтрольні акціонерам. Внаслідок такої ситуації, з метою скупки акцій, менеджментом виводилися активи з компанії. Недосконале корпоративне законодавство призводило до порушення інтересів міноритаріїв. Як для менеджменту, так і для дрібних акціонерів поставало головне завдання – придбання контрольного пакету акцій компанії, що дало б змогу здійснювати реальний контроль за діяльністю корпорації. Таким чином, в Україні поступово структура власності з розпорошеної змінилась на концентровану. На сьогодні постає питання: чи впливає структура власності на суб'єктів корпоративних відносин і корпоративне управління в цілому.

Питанням корпоративного управління, в тому числі структурі корпоративної власності в своїх дослідженнях приділяли увагу такі зарубіжні та вітчизняні вчені: Капелюшников Р. І., Долгопятова Т. Г., Македон В. В., Мейер К., Мінз Г., Назарова Г. В., Тараш А. І. та ін. Однак, за різноплановості досліджень, залишається недостатньо вивченим питання щодо структури корпоративної власності в машинобудівній галузі промисловості України та її впливу на корпоративне управління корпорацій, що зумовило проведення даного дослідження.

Метою статті є дослідження структури корпоративної власності в машинобудівній галузі промисловості України, а також визначення відповіді на питання: чи впливає структура власності на ефективність корпоративного управління.

Структуру власності визначають співвідношенням різних груп акціонерів, що є однорідними і мають внутрішні (групові) інтереси (чи цілі) і взаємодіють один з одним з приводу впливу на підприємство [2, с. 116].

В економічній літературі корпоративну власність поділяють на дві групи: концентрована корпоративна власність і розпорошена корпоративна власність [3, с. 64; 4].

Концентрована корпоративна власність характеризується наявністю акціонера, який володіє контрольним пакетом акцій та незначною кількістю інших акціонерів. І чим більший пакет акцій, що належить найбільшому акціонеру, тим вище концентрація власності. Такий тип структури власності вважається внутрішньо стійким [3, с. 64]. У корпорації з концентрованою власністю найбільший власник чи власники зацікавлені в здійсненні корпоративного управління та контролю.

Розпорошена корпоративна власність абсолютна протилежність концентрованої власності. Вона характеризується великою кількістю власників, жодному з яких не належить контрольний пакет акцій. До недоліків такого типу структури корпоративної власності можна віднести те, що влада в такій корпорації фактично належить найменшому менеджменту, який наділений абсолютними повноваженнями щодо здійснення корпоративного управління та контролю. І не завжди інтереси менеджменту співпадають з інтересами акціонерів, що призводить до корпоративних конфліктів. Також доцільно зазначити, що занадто розпорошена структура власності більш уразлива до ворожих поглинань, ніж концентрована власність.

Яка структура корпоративної власності більш ефективна, концентрована чи розпорошена, однозначно сказати не можна. Так, наприклад, Гурійв С. зі співавторами вважають, що зростання концентрації власності позитивно впливає на ефективність корпоративного управління [5]. На думку Долгопятової Т., ефективними в динаміці виглядають компанії з середнім рівнем концентрації власності, найменш ефективними – з низьким рівнем концентрації [6]. Капелюшников Р. І., Дьоміна Н. В. навпаки стверджують про негативний вплив концентрованої власності на корпорацію [7]. Шкодіні Я. В. відзначає, що концентрована структура власності сприятлива тільки в короткостроковій перспективі, проте в довгостроковій перспективі така модель корпоративних відносин буде небезпечною для формування ефективної системи корпоративного управління, що, зменшить надходження інвестицій та темпи зростання економіки країни [8, с. 57].

Таким чином, підсумовуючи вищевикладене, можна дійти висновку, що вибір оптимальної структури власності залежить від багатьох факторів, у тому числі економічних та інституціональних. Новітні дослідження показали, що в різних країнах концентрація власності і тип корпоративного управління можуть суттєво відрізнятися один від одного [4]. Так, наприклад, для корпорацій США притаманна розпорошена структура капіталу. У них практично відсутні «крупні» власники: частка в корпоративному капіталі приватних і пайових пенсійних фондів менше 25%, держави (державних пенсійних фондів) – близько 10% [2, с. 118]. Водночас, практично у всіх країнах з перехідною економікою у постприватизаційний період спостерігалась тенденція до високого рівня концентрації власності. У Чехії, Угорщині та Польщі в середині 90-х років 98% досліджуваних компаній середнього розміру мали домінуючого власника. При цьому середня величина частки капіталу, яка знаходилась у власності основного акціонера, коливалась в межах 50 – 85% [9, с. 117]. Як вже зазначалось вище, структура власності українських корпорацій в післяприватизаційний період, перетворилась з розпорошеної на концентровану. Дослідження крупних підприємств України показали, що в 2002 р. рівень концентрації акціонерного капіталу в Україні був значно вищим не тільки порівняно із США та Японією, а навіть з більшістю країн ЄС, середній розмір максимального пакета акцій, що належав одному власникові, становив 43,7%, причому на 40% підприємств у руках одного акціонера було зосереджено понад 50% акцій [10, с. 13].

Постає питання, чи відбулися за більше ніж десять років якісь зміни в структурі власності українських корпорацій та яким чином вони впливають на корпоративного управління.

Враховуючи, що промисловість відіграє значну роль в розвитку економіки країни, визначимо відповіді на зазначені питання на прикладі машинобудівної галузі.

У табл. 1 визначено структуру власності п'ятнадцяти машинобудівних підприємств (зазначені всі власники, які володіють 10 і більше відсотками акцій). Як видно з наведених даних, тільки в ВАТ «Петровський машинобудівний завод» і в ПАТ «Донецький завод «Продмаш» найбільшому акціонеру належить менш ніж 20 відсотків акцій. У більшості ж проаналізованих підприємствах спостерігається надконцентрована структура власності: 40 відсотків підприємств характеризуються наявністю акціонера, яко-

му належить більше 85 відсотків акцій, інші ж підприємства мають одного чи декілька акціонерів, яким належить контрольний пакет акцій (більше ніж 50 відсотків простих акцій).

Зауважимо, що, на думку Бичкової Н. В., структура власності корпоративного сектора України характеризується розподілом власності серед вузького кола фізичних осіб, формуючи тим самим особливий тип економічних відносин, що здобув назву «економіки фізичних осіб» (Термін Г. Клейнера) [11, с. 14].

На прикладі проаналізованих підприємств ми можемо однозначно сказати, що це твердження не поширюється на машинобудівну галузь. Серед наведених підприємств тільки три підприємства мають власників-фізичних осіб, які володіють більше 10 відсотками акцій.

Також необхідно звернути увагу на те, що в майже 50 відсотків досліджених підприємств є акціонер, якому нале-

жить контрольний пакет акцій і він не є резидентом України. З табл. 1 видно, що країни, з яких походять акціонери-нерезиденти є відомими країнами-офшорами. Тобто, половина проаналізованих підприємств здійснює операції через офшорні зони. Що може тільки підтверджувати той факт, що на сучасному етапі в Україні відсутні привабливі умови для розвитку бізнесу та залучення інвестицій, у тому числі відсутні оптимальні механізми оподаткування. Напрошується тільки один висновок: без створення сприятливого «клімату» ведення бізнесу наша країна так і буде втрачати певний відсоток доходу в Державний бюджет України.

На підставі приведених в табл. 2 даних можна дійти висновку, що виконавчий орган акціонерних товариств машинобудівної галузі представлено в більшості своїй найманим менеджментом, який якщо і володіє акціями товариств, то в дуже незначній кількості, що у відсотках складає

Таблиця 1

Структура власності машинобудівних підприємств станом на 1 січня 2013 р.

Підприємства*	Власник		Кількість, шт.	Від загальної кількості (%)
	Вид особи	Найменування, країна		
1	Юридична	Фонд державного майна України, UKR	48995356	99,98
2	Юридична	АТЗТ «Углемаш», UKR	1668800	16,00
3	Фізична	Фізична особа, UKR	13907002	14,48
	Фізична	Фізична особа, UKR	27805660	28,96
	Юридична	ТОВ «Донецька промислова правова компанія», UKR	22957148	23,91
	Юридична	ТОВ «УкрДОК», UKR	20856332	21,72
4	Юридична	UMBH Ukrainian Machine Building Holding Limited, CYP	180580839	87,01
5	Юридична	ZUBRIA HOLDINGS LIMITED, CYP	139514109	97,70
6	Юридична	ТОВ «ДОНЕЦЬКА ПРОМ. ПРАВОВА КОМПАНІЯ», UKR	27681601	98,86
7	Юридична	ТОВ «ВЕГА ІНКОМ», UKR	110706199	47,72
	Юридична	ТОВ «ВІЗАВІ ІНВЕСТ», UKR	109737862	47,30
8	Юридична	ТОВ науково-виробнича фірма «Дніпротехсервіс», UKR	19710697	49,98
	Юридична	ПрАТ «КУА «Альтера Ессет Менеджмент» (ЗНВ ПФ «Сучасні інвест.технології»),UKR	5606515	14,22
9	Юридична	EMSS Holdings Limited/ EMCC Холдингз Лімітед, CYP	370708378	92,68
10	Фізична	Фізична особа, UKR	3034710	28,69
	Фізична	Фізична особа, UKR	3034709	28,69
	Фізична	Фізична особа, UKR	2970710	28,09
11	Фізична	Фізична особа, UKR	9502793	22,54
	Юридична	ГАНАДО ТРЕЙД, ІНК (GANADO TRADE, INC), KNA	10524057	24,96
12	Юридична	UMBH Ukrainian Machine Building Holding Limited, CYP	31757720	69,87
13	Юридична	UMBH Ukrainian Machine Building Holding Limited, CYP	54670707	90,65
14	Юридична	WESSANEN TRADING LIMITED (БЕССАНЕН ТРЕЙДІНГ ЛІМІТЕД), CYP	32899792	70,75
	Юридична	ВАТ «Азовмаш», UKR	12174048	26,18
15	Юридична	ТОВ «Компанія з управляючими активами «Українська інноваційно-інвестиційна компанія», UKR	8170951	17,49

Таблицю сформовано за даними Агентства з розвитку інфраструктури фондового ринку України (Електронний ресурс – <http://smida.gov.ua>)

Підприємства*: 1 – ПАТ «Артемівський машинобудівний завод «Победа труда»; 2 – ВАТ «Петровський машинобудівний завод»; 3 – ПАТ «Рутченківський завод «Гормаш»; 4 – ПАТ «Дружківський машинобудівний завод»; 5 – ПАТ «Краматорський завод важкого верстатобудування»; 6 – ПАТ «Донецький машинобудівельний завод «Експеримент»; 7 – ПАТ «Сніжнянський завод хімічного машинобудування»; 8 – ПАТ «Словважмаш»; 9 – ПАТ «Енергомашспецсталь»; 10 – ПАТ «Слов'янський машинобудівний завод»; 11 – ПАТ «Старокраматорський машинобудівний завод»; 12 – ПАТ «Донецькгірмаш»; 13 – ПАТ «Донецький енергозавод»; 14 – ПАТ «Азовзагальмаш»; 15 – ПАТ «Донецький завод «Продмаш».

ЕКОНОМІКА ПРОМІСЛОВОСТІ

Таблиця 2

Інформація про володіння посадовими особами підприємства його акціями станом на 1 січня 2013 р.

Органи управління та контролю	Підприємства*															
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
Власник (фізична (Ф) чи юридична (Ю) особа)/розмір частки акцій від загальної кількості (%)																
Правління	Голова	-	Ф/9,97	Ф/0,04	-	-	-	-	Ф/0	Ф/0	Ф/28,09	-	Ф/0 (5 шт.)	-	Ф/0,004	-
	Член	-	Ф/5,64	-	Ф/0 (90 шт.)	-	-	Ф/0,001	-	-	Ф/0,001	Ф/0,001	-	-	Ф/0,004	Ф/0,23
	Член	-	Ф/3,86	-	-	-	-	-	-	-	Ф/0,61	-	-	-	-	-
	Член	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Ф/3,20	-	-	-	-	-
Наглядова рада	Голова	-	Ф/3,85	Ф/0,01	Ю/87,01	Ю/0 (61 шт.)	Ф/0 (1 шт.)	Ф/0,13	Ю/49,98	-	Ф/0,001	-	Ю/69,70	Ю/90,65	Ю/70,75	Ф/0 (20 шт.)
	Член	-	Ф/0,03	Ф/0 (1 шт.)	Ю/0,001	Ю/97,70	Ф/0 (1 шт.)	-	Ф/0 (1 шт.)	Ф/0,02	Ф/0,001	Ф/0,07	Ф/0 (5 шт.)	Ю/0,003	-	Ф/7,95
	Член	-	Ф/3,85	Ю/23,91	-	-	Ю/98,86	-	-	Ф/0 (10 шт.)	-	Ф/22,54	-	-	-	Ф/4,90
	Член	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Ф/0,05	-	-	-	-
Ревізійна комісія	Член	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Ф/0 (40 шт.)	-	-	-	-
	Голова	-	Ф/4,99	Ф/0 (1 шт.)	-	-	Ф/0 (1 шт.)	-	-	-	-	Ф/0,001	-	-	-	-
	Член	-	Ф/0,20	Ф/0,01	-	Ф/0 (10 шт.)	Ф/0 (1 шт.)	-	Ф/0 (1 шт.)	-	Ф/0,001	Ф/0,001	-	-	Ю/26,18	-
	Член	-	Ф/6,69	Ю/21,72	-	Ф/0 (10 шт.)	Ф/0,001	-	-	-	-	Ф/0 (30 шт.)	-	-	-	-

Таблицю сформовано за даними Агентства з розвитку інфраструктури фондового ринку України (Електронний ресурс – <http://smida.gov.ua>)

від 0 до 0,2 відсотка. Виключенням є ВАТ «Петровський машинобудівний завод», до складу правління якого включено акціонерів-міноритарів.

Варто звернути увагу на те, що саме в цьому підприємстві структура власності не є надто концентрованою.

Правління ПАТ «Слов'янський машинобудівний завод» також представлено власниками підприємства, але на відміну від ВАТ «Петровський машинобудівний завод», де до складу правління входять тільки міноритарні акціонери, правління ПАТ «Слов'янський машинобудівний завод» очолює один з найкрупніших акціонерів.

Таким чином, вищевикладене дозволяє зробити висновок, що доля акцій, що належать найманому виконавчому органу, нижче в тих акціонерних товариствах, де вище концентрація власності.

Розглянувши інформацію про володіння акціями контролюючими органами, необхідно відмітити, що наглядова рада (в більшості) і ревізійна комісія представлені переважно власниками акцій, у тому числі до складу наглядової ради 60 відсотків проаналізованих підприємств входять мажоритарні акціонери.

Наведені дослідження дають змогу стверджувати, що чим вище концентрація власності, тим вище ймовірність того, що власник буде входити до складу контролюючих органів. Звідси витікає висновок, що існує недовіра власника до виконавчого органу.

Підсумовуючи вищевикладене, можна зробити висновок, що концентрована власність, яка притаманна машинобудівній галузі промисловості України, наділена такими негативними рисами:

- ✦ мажоритарні акціонери обмежують права міноритарних акціонерів щодо здійснення управління та контролю;
- ✦ наявність корпоративних конфліктів між мажоритарними і міноритарними акціонерами;
- ✦ відзначається посилений контроль з боку власників за менеджментом, що впливає на оперативність прийняття управлінських рішень;
- ✦ наймані керівники і працівники підприємства позбавлені можливості придбавати акції, в тому числі у вигляді премій чи заохочень.

Водночас, при концентрованій структурі власності контролюючий власник зацікавлений в ефективній діяльності підприємства та намагається створити для цього необхідні умови.

ВИСНОВКИ

Вищезазначене підтверджує той факт, що, безумовно, існує вплив структури корпоративної власності на корпоративне управління. Визначитись однозначно, яка структура власності більш прийнятлива для вітчизняних машинобудівних підприємств, концентрована чи розпорощена, не можна. Однак необхідно підкреслити, що оптимальна структура корпоративної власності повинна:

- ✦ відповідати стратегічній меті корпорації;
- ✦ сприяти зосередженню капіталу в руках ефективного власника чи власників.

Тільки ефективні власники, які зацікавлені в здійсненні управління та контролю, спроможні розвивати підприємство, підвищувати його ефективність та інвестиційну привабливість.

Проведені дослідження сприятимуть подальшій розробці організаційного механізму корпоративного контролю. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Berle, A. Means, G. (1932), "The Modern Corporation and Private Property", New York: Macmillan, pp. 409.

2. Македон В. В. Забезпечення процесів ефективного управління корпоративною власністю в Україні / В. В. Македон, О. О. Баканов // Європейський вектор економічного розвитку – 2012. – № 1 (12). – С. 115 – 122.

3. Гаврилова А. А. Формування акціонерної власності індустріального сектора економіки України // Наукові праці ДонНТУ. – (Серія: Економічна). – 2004. – Вип. 80. – С. 60 – 65.

4. Капелюшников Р. И. Концентрация собственности и корпоративный ландшафт современной мировой экономики / Р. И. Капелюшников // Отечественные записки. – 2005. – № 1 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://magazines.russ.ru/oz/2005/1/2005_1_12.html

5. Гуриев С. Корпоративное управление в российской промышленности / С. Гуриев, О. Лазарева, А. Рачинский, С. Цухло. – М. : ИЭПП. – 2004. – С. 92.

6. Долгопятова Т. Г. Собственность и корпоративный контроль в российских компаниях / Т. Г. Долгопятова // Российский журнал менеджмента. – 2004. – № 2. – Т. 2. – С. 3 – 26.

7. Капелюшников Р. И. Концентрация собственности и поведение российских промышленных предприятий / Р. И. Капелюшников, Н. В. Дёмина // Вестник общественного мнения: Данные. Анализ. Дискуссии. – 2005. – № 3 (77). – С. 30 – 40.

8. Шкодін Я. В. Основні тенденції формування та розвитку моделі корпоративного управління в Україні / Я. В. Шкодін // Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. – 2009. – № 851. – (Сер.: Економіка). – С. 55 – 58.

9. Радыгин А. Собственность, корпоративные конфликты и эффективность / А. Радыгин, С. Архипов // Вопросы экономики. – 2007. – № 11. – С. 114 – 133.

10. Сливка Т. О. Особливості формування та розвитку корпоративної власності в Україні / Т. О. Сливка // Економіка, фінанси, право. – 2011. – № 8. – С. 11 – 15.

11. Бичкова Н. В. Структура власності національних корпорацій та її вплив на ефективність фінансово-господарської діяльності / Н. В. Бичкова // Вісник ОНУ. – (Серія: Економіка). – 2010. – Вип. 20. – Т. 15. – С. 5 – 15.

REFERENCES

Berle, A., and Means, G. *The Modern Corporation and Private Property*. New York: Macmillan, 1932.

Bychkova, N. V. "Struktura vlasnosti natsionalnykh korporatsii ta ii vplyv na efektyvnist finansovo-hospodarskoi diialnosti" [The ownership structure of national corporations and their impact on the effectiveness of financial and economic activity]. *Visnyk ONU. Ekonomika*, vol. 15, no. 20 (2010): 5-15.

Dolgiopiatova, T. G. "Sobstvennost i korporativnyy kontrol v rossiyskikh kompaniiakh" [Ownership and corporate control in Russian companies]. *Rossiyskiy zhurnal menedzhmenta*, vol. 2, no. 2 (2004): 3-26.

Guriev, S., Lazareva, O., and Rachinskiy, A. *Korporativnoe upravlenie v rossiyskoy promyshlennosti* [Corporate governance in Russian industry]. Moscow: IEPP, 2004.

Havrylova, A. A. "Formuvannia aktsionernoi vlasnosti industrialnogo sektora ekonomiky Ukrainy" [Formation shareholding industrial sector of Ukraine]. *Naukovi pratsi DonNTU*, no. 80 (2004): 60-65.

Kapeliushnikov, R. I. "Kontsentratsiia sobstvennosti i korporativnyy landschaft sovremennoy mirovoy ekonomiki" [Concentration of ownership and corporate landscape of modern global economy]. http://magazines.russ.ru/oz/2005/1/2005_1_12.html

Kapeliushnikov, R. I., and Demina, N. V. "Kontsentratsiia sobstvennosti i povedenie rossiyskikh promyshlennykh predpriiatii" [Ownership concentration and behavior of Russian industrial enterprises]. *Vestnik obshchestvennogo mneniia: Dannye. Analiz. Diskussii*, no. 3 (77) (2005): 30-40.

Makedon, V. V., and Bakanov, O. O. "Zabezpechennia protsesiv efektyvnoho upravlinnia korporatyvnoiu vlasnistiu v Ukraini" [Ensuring effective management of corporate property in Ukraine]. *Yevropeiskiy vektor ekonomichnoho rozvytku*, no. 1 (12) (2012): 115-122.

Radygin, A., and Arkhipov, S. "Sobstvennost, korporativnye konflikty i effektivnost" [Ownership, corporate conflicts and efficiency]. *Voprosy ekonomiki*, no. 11 (2007): 114-133.

Slyvka, T. O. "Osoblyvosti formuvannia ta rozvytku korporatyvnoi vlasnosti v Ukraini" [Features of formation and development of corporate ownership in Ukraine]. *Ekonomika, finansy, pravo*, no. 8 (2011): 11-15.

Shkodin, Ya. V. "Osnovni tendentsii formuvannia ta rozvytku modeli korporatyvnoho upravlinnia v Ukraini" [Key trends shaping and development model of corporate governance in Ukraine]. *Visnyk KhNU im. V. N. Karazina. Ekonomika*, no. 851 (2009): 55-58.

УДК 339.16.012.23

РЕАЛІЗАЦІЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ПРОДУКЦІЇ МАШИНОБУДІВНИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ

© 2014 КУЗЬМІН О. Є., КОСЦИК Р. С.

УДК 339.16.012.23

Кузьмін О. Є., Косцик Р. С. Реалізація інноваційної продукції машинобудівними підприємствами

Метою статті є формування етапів реалізації інноваційної продукції машинобудівних підприємств як методу комерціалізації інновацій. Для цього в роботі було здійснено аналізування наукової літератури, що стосується форм і методів комерціалізації інноваційної продукції. Також було розглянуто погляди науковців стосовно комерціалізації інновацій методом використання їх на власному підприємстві. У ході аналізу було виявлено, що використання інноваційної продукції на власних підприємствах, а саме її реалізація, є найбільш раціональним методом комерціалізації інновацій. Саме він спрямований на отримання максимальних прибутків у діяльності підприємства. У статті запропоновано етапи здійснення реалізації інноваційної продукції машинобудівними підприємствами. Також здійснено опис кожного етапу цього процесу з розкриттям його основної сутності. У подальших дослідженнях необхідно більше уваги приділити вивченню кожного етапу реалізації інноваційної продукції машинобудівних підприємств окремо. Також слід визначити та створити формули для розрахунку усіх кількісних показників, необхідних для реалізації інновацій.

Ключові слова: інновації, комерціалізація, реалізація, інноваційна продукція, форми комерціалізації, методи комерціалізації.

Рис.: 1. **Табл.:** 2. **Бібл.:** 12.

Кузьмін Олег Євгенович – доктор економічних наук, професор, директор, Інститут економіки і менеджменту, Національний університет «Львівська політехніка» (вул. Степана Бандери, 12, Львів, 79013, Україна)

E-mail: okuzmin@lp.edu.ua

Косцик Романа Степанівна – аспірантка, Національний університет «Львівська політехніка» (вул. Степана Бандери, 12, Львів, 79013, Україна)

E-mail: kos.roma@gmail.com

УДК 339.16.012.23

UDC 339.16.012.23

Кузьмин О. Е., Косцык Р. С. Реализация инновационной продукции машиностроительными предприятиями

Целью статьи является формирование этапов реализации инновационной продукции машиностроительных предприятий как метода коммерциализации инноваций. Для этого в работе был осуществлен анализ научной литературы, касающейся форм и методов коммерциализации инновационной продукции. Также были рассмотрены взгляды ученых относительно коммерциализации инноваций путем использования их на собственном предприятии. В ходе анализа было выявлено, что использование инновационной продукции на собственных предприятиях, а именно ее реализация, является наиболее рациональным методом коммерциализации инноваций. Именно он направлен на получение максимальной прибыли в деятельности предприятия. В статье предложены этапы осуществления реализации инновационной продукции машиностроительными предприятиями. Также осуществлено описание каждого этапа этого процесса с раскрытием его основной сущности. В дальнейших исследованиях необходимо больше внимания уделить изучению каждого этапа реализации инновационной продукции машиностроительных предприятий отдельно. Также следует определить и создать формулы для расчета всех количественных показателей, необходимых для реализации инноваций.

Ключевые слова: инновации, коммерциализация, реализация, инновационная продукция, формы коммерциализации, методы коммерциализации.

Рис.: 1. **Табл.:** 2. **Библ.:** 12.

Кузьмин Олег Евгеньевич – доктор экономических наук, профессор, директор Института экономики и менеджмента, Национальный университет «Львовская политехника» (ул. Степана Бандеры, 12, Львов, 79013, Украина)

E-mail: okuzmin@lp.edu.ua

Косцык Романа Степановна – аспирант, Национальный университет «Львовская политехника» (ул. Степана Бандеры, 12, Львов, 79013, Украина)

E-mail: kos.roma@gmail.com

Kuzmin O. Y., Kostsyk R. S. Sales of Innovation Products by Engineering Enterprises

The goal of the article is formation of stages of sales of innovation products of engineering enterprises as a method of commercialisation of innovations. For this purpose the article conducts analysis of scientific literature that deals with forms and methods of commercialisation of innovation products. The article also considers views of scientists with respect to commercialisation of innovations by means of their use at own enterprise. In the course of analysis it was revealed that the use of innovation products at own enterprises, namely its sales, is the most rational method of commercialisation of innovations. This method is directed at gaining the maximum profit in the enterprise activity. The article offers stages of sales of innovation products by engineering enterprises. It also describes each stage of this process and its essence. Further studies will have to pay more attention to the study of each stage of sales of innovation products of engineering enterprises individually. It is also necessary to identify and create formulae for calculation of all quantitative indicators required for sales of innovations.

Key words: innovations, commercialisation, sales, innovation products, commercialisation forms, commercialisation methods.

Pic.: 1. **Tabl.:** 2. **Bibl.:** 12.

Kuzmin Oleh Ye. – Doctor of Science (Economics), Professor, Director, Institute of Economics and Management, National University «Lviv Polytechnic» (vul. Stepana Bandery, 12, Lviv, 79013, Ukraine)

E-mail: okuzmin@lp.edu.ua

Kostsyk Romana S. – Postgraduate Student, National University «Lviv Polytechnic» (vul. Stepana Bandery, 12, Lviv, 79013, Ukraine)

E-mail: kos.roma@gmail.com